

יו"ל לקראת מבחן "דרשן"
על הדף היומי, שיתקיים
אי"ה ביום שישי ח' אדר ב.

סיכום הדף

סיכומי גפ"ת בהירים על סדר הדף

גיטין סג – קידושין ג

- לפניך סיכום שמטרתו **לסדר** את עיקרי הדברים העולים מן הגמרא; - חילוקי ופרטי הדינים.
- חילוקי הטעמים.
- דינים טעמים והלכות העולים מן התוס'.
- בכל מקום שנסמן כזה « מופיעה ההלכה.
- דברי רש"י שאין עליהם חולק שולבו בדברי הגמ' ללא ציון.

לע"נ סבתי מרת חנה ע"ה בת הגה"צ ר' שלום לופס ז"ל

נדפס על נייר חו"ל שאין בו חשש חילול שבת

©

כל הזכויות שמורות
להערות והארות, תרומות והנצחות:
יוסף אוזנה
ברזיל 101 ירושלים
054-8416200

פקס: 1532-6521811
דוא"ל: 6521811@okmail.co.il

סג

- הפך שליח את דברי האשה; אמר התקבל וא"ל הילך כש"א - אינה מגורשת, אן כי אדיבורא דידיה סמיך.
- אמר הולך וא"ל הילך כש"א - ספק, האם אדיבורא דידיה סמיך והוי קבלה, א"ד אדיבורא דידיה סמיך והוי הולכה.
- א"ל הולך או התקבל - תמיד הוי הולכה, חוץ מאמר התקבל וא"ל התקבל, דאינה מגורשת דעקריה לשליחותיה.
- אמר לשליח קבלה הילך - הוי קבלה, דהילך היינו כמו שאמרה, אא"כ הוסיף ואמר אי אפשי שתקבל לה.
- אמר לשליח קבלה הולך - לרבי - הוי קבלה, דהולך כזכי. אא"כ הוסיף ואמר אי אפשי שתקבל לה.
- לרבי נתן - הוי הולכה, דהולך לאו כזכי ועקרו להיות שליח הולכה.
- לרבי - אם מת הבעל קודם שהגיע לידה חולצת ולא מתייבמת, דמספק"ל אי הולך כזכי או לא.
- הולך מנה לפלוני שאני חייב לו; מודה רב דאם בא לחזור אינו חוזר, דספק ממונא לקולא והממע"ה, משא"כ גירושין דהוי ספק איסורא ולחומרא.
- תוס': ומודה רבי דלאו כזכי, משא"כ הכא דסומך על השליח שאמרה התקבל.
- לר' חנינא - אשה עושה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה.
- לרבי - אינה עושה, או משום בזיון דבעל.
- או משום דרמי לחצרה הבאה לאחר מאן.
- ואיכא בינייהו: א. שעשתה שליח לפני הבעל, דלא דמי לחצרה הבאה לאחר מאן.
- תוס': ב. היכא דלא קפיד בעל.
- לר' חנינא, אמרה לשליח הולכה שיהיה קבלה, לר' אמי - לא מהני, דלא חזרה שליחות אצל הבעל.
- לר"ח בר אבא - ספק, וחולצת ולא מתייבמת.
- אמר כתבו ותנו - לרבי - אם טעו בשמה, עשו שליחותן ולא יכתבו אחר.
- לרבי - יכתבו אחר, אא"כ כתבו גט כשר ואבד.
- לר"ג - גם אם אבד יכתבו אחר. אא"כ נתנו ומסופקין אם נעשה כתיקון (תוס').
- כתבו ותנו לשליח - ואבדו שליח - ספק אם עשו שליחותן, א"ד יכתבו אחר ורק רצה שלא יטרחו.
- את"ל יכתבו אחר, ספק באמר 'כתבו ותנו לשליח ויוליך לה', האם יכתבו אחר כיון שפירש כל כך עד שגיע לידה.

סד

- גט ביד שלישי; לרבי הונא - כעל נאמן לומר שנתן לו לפקדון, שאם היה לגירושין היה נותן לה בעצמו.
- לרבי חסדא - שלישי נאמן שנתן לגירושין, לרש"י - ונאמן שהאשה עשאתו שליח קבלה.
- לתוס' - בעי' עדים שעשאתו שליח קבלה.
- וה"מ כשהאיש והאשה יחד בעיר, דבזה שייך טעמא שהיה נותן לה, דאל"כ לכו"ע שלישי נאמן (תוס').
- וה"מ כשהגט שלם ביד שלישי, לרש"י - דלר"ח השלישי נאמן במיגו שיכל את הגט לאשה.
- לתוס' - לר"ח כיון שמסר לו האמינו שיאמר לגירושין אפי' ישקר, אבל בגט קרוע שמא מצאו באשפה.
- מודה ר"ה: א. במפקיד מעות, דשליש נאמן לומר כמה היה אפי' אם מכחישו, דמיון אתיהיב למחילה.
- ב. באמרה שבפניה נתן הבעל לשליש לגירושין, דנאמנת במיגו דאמרה שנתן לה.
- שליח קבלה; לר"מ: לרש"י - אם קרעי הגט (בשעת הגזירה) בידו בפנינו, ודאי קיבל מהבעל וא"צ עדים שנמסר לו.
- לתוס' - לר"ה בעי' עדים שנמסר, ולר"ח צריך עדים שראוהו בידו שלם.
- לר"א: עדי מסירה כרתיה. ומהני עדי חתימה, דמסתמא נמסר בעדים (תוס').

- בעל אומר לגירושין ושליש אומר לגירושין והיא אומרת נתן לי ואבד - אינה מגורשת; השליש אינו נאמן - דאין הגט יוצא מתחת ידו. הבעל אינו נאמן - דלא אמר גירשתי. ונאמן שמסר לשליח, ומ"מ אין חזקה שליה עושה שליחותו אלא לחומרא ולא לקולא.
- האשה אינה נאמנת - דכיון דאיכא דמסייע לה מעיזה ואינה נאמנת לומר גירשתני.
- האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם ומת שלוחו - אסור בכל הנשים שבעולם, שמא היא קרובה ארוסתו. תוס': מדאורייתא - מותר בכל הנשים, דאינה בידו להתקדש, ועוד, דאזלינן בתר רובא. מדרבנן - קנסינן ליה כי ציוה לקדש סתם ולא חשש לתקלה, אבל לשאר אדם מותר.
- נערה המאורסה; לרבנן - היא או אביה מקבלין את גיטה. לרש"י - ובקטנה מודו שרק אביה מקבל גיטה. לתוס' - ה"ה בקטנה. וכן לרש"י בקידושין.
- לר' יהודה - רק אביה, אא"כ מת או ניסת דמקבלת, דבמקום אביה אין לה יד.
- יתומה קטנה מקבלת גיטה אם משלחה ואינה חוזרת (דהיינו פעוטות ממש עד עשר), אבל אם לא מבחנת בין גיטה לרבר אחר - אינה יכולה לשמור גיטה וחוזרת, לרש"י - ואינה מתגרשת אפי' ע"י אביה, דשוטה היא. לתוס' - מתגרשת ע"י אביה, דהוא שומרה מלחזור.
- קטן זוכה לעצמו - בגיל של צרור וזורקו אגזו ונוטלו. זוכה לאחרים - לרב יהודה - כשנותנים לו חפץ ומחזירו כשתובעין אותו ממנו. לרב חסדא - כשיביא ב' שערות.
- ומודה רב חסדא בשיתופי מבואות דמזכה ע"י שפחתו הקטנה, דשיתוף דרבנן ואין לו עיקר מה"ת. ומודה רב חסדא בעצין שאינו נקוב דרבנן, דמערים על מע"ש ונותן מעות לשפחתו הקטנה לפדותו וא"צ להוסיף חומש.
- תוס': ומודה רב יהודה בתרומה, כיון דליתיה בתרומה דנפשיה, ונתמעט מ"אתם", משא"כ הכא שיכול לזכות לעצמו.
- לרב יהודה, לרש"י - קטן זוכה לאחרים מדרבנן.
- לתוס' - מדאורייתא. משא"כ מציאתו דהוי מדרבנן, דאין דעת אחרת מקנה לו.
- תוס': שיתוף; לר' יוחנן - אינו מזכה ע"י בנו הסמוך על שולחנו ואפי' גדול, משא"כ שפחה, לר"ת - דבשכר טורחה אוכלת.
- לתוס' - שרק בנו הסמוך ירו כידו.
- לשמואל - אינו מזכה ע"י בנו קטן ואפי' אינו סמוך, משא"כ שפחה, דידו כיד אביו משום דגבי מציאה מריצה אצל אביו.
- וכן פליגי לגבי מציאה. ומודה ר' יוחנן בבתו ואפי' נערה, דאפי' שאינה סמוכה על שולחנו מציאתה שלו משום איבה דאי בעי מסר לה למנוול ומוכה שחין.

סה

- א. צרור וזורקו אגזו ונוטלו; בקטן - זוכה לעצמו ולא לאחרים. ולא בחליפין, דאין מבחין (תוס'). בקטנה - אינה יוצאה בלא מיאון, דמהשתא יודעת לשמור קידושיה.
- ב. פעוטות (בין שש לעשר כל חד לפום חורפיה); בקטן - מוכר וקונה מטלטלין. בקטנה - מקבלת גיטה, ואפי' קיבל אביה קידושיה מה"ת, דמהשתא משלחה ואינה חוזרת.
- ג. בקטן - משהגיע לעונת נדרים (ב) נודר ומקדיש, אלא שבודקין אותו אם יודע לשם מי נדר והקדיש. וי"א שגם תורם (תוס').
- בקטנה - אם הביאה סימנין חולצת ולא אמרי' שומא נינהו, ד"איש" כתוב בפרשת חליצה. לרש"י - משהגיעה לעונת נדרים (י"א). והוי לר' יוסי, אבל לרבא רק גדולה חולצת (תוס'). לרשב"ם - מיירי בבת י"ב שנה, דומיא דקטן שהוא בן י"ב, והוי אפי' לרבא.
- קטן מוכר בנכסי אביו קרקעות; לרבא הכא - מבן כ' שנה. תוס': לרבא בב"ב - מבן י"ח שנה. והכא גרסי' רבה.

• התקבל לי גיטי במקום פלוני וקיבל במקום אחר; לרבנן - פסול, דקפידא הוי.

לר"א - כשר, דמראה מקום היא לו. ואשת כהן אסורה בתרומה מיד. ולא עומדת בחזקתה, דחכמים החמירו משום חזקה שליה עושה שליחותו (תוס').

ומודה ר"א באמר תן במקום פלוני (במקום הרי היא במקום פלוני) דהוי קפידא, משא"כ אשה דמתגרשת בע"כ. ומודו רבנן באמרה הבא לי גיטי ממקום פלוני דמראה מקום היא לו.

ומודו רבנן בהוסיפה ואמרה זימנין דמשכחת ליה במקור"א, דלא הוי קפידא, וה"ק קח בכ"מ והגט יהיה גט כשתיגיע למקום פלוני (ואוכלת בתרומה עד שיגיע גט למקום פלוני). תוס': ולא הוי כטלי גיטך מעל גבי קרקע, או דמירי שא"ל הוי שליח להולכה ושם תעשה שליח הולכה ותקבל ממנו. או דהוי כאומר ה"ז גיטך ולא תתגרשי בו עד לאחר ל' יום.

• האומר לשלוחו ערב לי (לסוף אלפים) בתמרים ועירב לו בגרוגרות; לברייתא א' עירובו עירוב, ולברייתא ב' אינו עירוב. לר"א מ"מ הוא לו במירי דליכא פסידא, ולרבנן הוי קפידא אע"ג דלא איכפת ליה. לרב יוסף - הא והא רבנן, לרש"י - בתמרים וגרוגרות שלו הוי עירוב, דגבי אשה הוי קפידא דניחא לה דתיזול במקום פלוני ולא במקור"א, אבל בשל חבירו הוי קפידא דהרשה לו לערב רק בתמרים. לתוס' - בשלו אינו עירוב דהוי קפידא אע"ג דלא איכפת ליה, בשל חבירו דהיינו בשל שליח הוי עירוב.

• לשונות של גירושין - כתבו גט, גרשוה, כתבו איגרת, שלחוה, שבקוה, תרכוה. אינן לשונות גירושין - פרנסוה, עשו לה כנימוס, עשו לה כראוי, פיטרוה. פטרוה; בבבל הוי לשון גירושין, ובא"י לא.

ספק - הוציאוה, עזבוה, התיירוה (שמה התרת נדרים או חגורה), הניחוה, הועילו לה.

• שכ"מ שאמר כתבו גט לאשתי;

לר"ש שזורי - יכתבו ויתנו, דמתוך שבהול על נפשו לא גמר למילתיה ור"ל כתבו ותנו. לתנא קמא - לא יתנו. ומודה ת"ק ביוצא בקולר ליהרג או ביוצא בים או למדבר.

סו

- שכיב מרע - מתנתו במקצת צריכה קנין, דהואיל וחס על פרנסת עצמו הוי כמתנת בריא. יוצא בקולר - אם יודע שאינו חוזר הוי מצווה מחמת מיתה ואפי' במתנה במקצת א"צ קנין.
- גניבא יצא בקולר ואמר לתת ד' מאות זוז מחמרא (מיינ שלו) - כל היין ודמיו הם אחריות לזה. ולא אמר חמרא או דמי חמרא, שאם היה מחמיץ או נאבדים המעות היורשים יאמרו שלך הופסד (לפי חשבון ותוס').
- תוס': אמר דמי חמרא לא הוי דשלב"ל; או כי הוו כדקל לפירותיו, אא"כ אמר לכשיבואו דמיו. או דמירי שחלק מהיין כבר נמכר ודמיו לפנינו.
- אמר מהבור כל השומע יכתוב גט - יכתבו ויתנו. וה"מ בראו כבואה דכבואה, דאל"כ שמא שד הוא. וה"מ בשעת הסכנה, דאל"כ שמא צרה היא.
- תוס': כל הרוצה לתרום יבוא ויתרום - מודר תורם, או דלא חשיב מהנה, אבל כגט חשיב שלוחו. או דשאני 'כל הרוצה' מ'כל השומע' שיחד לשומע.
- תוס': דוקא בבור או בראש ההר או בשדה חיישי' שמא שד הוא, משא"כ בעירי בלילה. וכן לנתינת שלום.
- אמר לג' תנו גט לאשתי; לר' מאיר - יכולים לומר לאחרים לכתוב ולחתום ולתת דעשאן ב"ד. לר' יוסי - יעשו הכל בעצמן, דמילי לא מימסרן לשליח, ואפי' באמר אמרו. לשמואל - ס"ל כר' יוסי בלא אמר אמרו, וכר"מ באמר אמרו.
- מודו כו"ע שיכתבו ויתנו בעצמם באמר לב' תנו או לג' כתבו ותנו. ושמואל הסתפק אם יכתבו היינו כתב ידן (חתימה) או כתב הגט, לרש"י - הסתפק האם רק יחתמו או גם צריכין לכתוב את הגט. לתוס' - האם רק יחתמו או רק יכתבו, דכיון דס"ל חתם סופר ועד פסול א"א שיכתבו ויחתמו.

לתי' א' בתוס' - הוי לר"א דבעי' כתיבה, אבל לר"מ אפי' מצאו באשפה כשר.

לתי' ב' בתוס' - הוי אפי' לר"מ, דהיכא שצווה לכתוב מודה ר"מ שיש לעשות ציווי ולכתוב.

- חתם סופר ועד; לשמאל - פסול, דזימנין דאמר לב' אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו ומשום כיסופא דסופר יחתימו אותו.
- לר' ירמיה - כשר, וכו' יוסי דמילי לא מימסרן לשליח אפי' באומר אמרו.
- תוס': ולר"מ פסול אפי' למ"ד דלכתחילה אין לומר אמרו (כדלקמן) ולא שכיחא, דזימנין דאמר לג' תנו, ואזלי ב' מדעת שלושתן ואמרו לסופר וכתב, ומשום כיסופא דסופר מחתמי ליה בלא ידיעת שלישי.

פז

- לר"מ; אמרו לסופר לכתוב ולב' לחתום - לכתחילה לא יעשה כן, דשמא תשכור עדים. משא"כ בעדים על מכר וגט דלא חיישינן שחתמו שקר, דדיבורא עבדי ומעשה לא עבדי.
- אמרו לסופר לכתוב ואתם חתומו - ו"א דכשר לכתחילה, דליכא למיחש שמא תשכור.
- ו"א דכשר בדיעבד, גזירה אטו הא דלעיל. ובשעת הדחק כשר לכתחילה (תוס').
- תוס': ולא דמי לעד מפי עד, דעיקר העדות נמסרה לאלו והראשונים הם שלוחי הבעל לעשותם עדים.
- אמר לעשרה כתבו גט ותנו - א' כותב בשביל כולן.
- הוסיף ואמר כולכם - א' כותב במעמד כולן.
- לא אמר כולכם ומנה אותם - ו"א שאם מנה כולם הוי ככולכם, מנה מקצתן - ב' מהמנויים יחתמו.
- ו"א שאם מנה מקצתן הוי ככולכם וכל המנויים יחתמו, דגלי דעתיה דאהני קפיד, ואם מנה כולם לא קפיד ולא הוי ככולכם.
- גט במעמד רבים; לרב יהודה - יש לכתוב כתבו כולכון או חד מנכון, דשמא לא יחתמו כולם וגט בטל.
- לרבא - זימנין דגייז ולא יכתוב או חד מנכון, אלא לא יכתוב כלל כולכם.

פרק שביעי - מי שאחזו

פח

- שמיר: א. השתמשו בו לכתוב על אבני האפור, דבדיו א"א דכתי' 'פיתוחי חותם', ואין מסרטין באיזמל דכתי' "במילואתם" שלא יהיו חסרות.
- ב. שלמה בנה בו את ביהמ"ק.
- תוס': ג. שמרו אותו עד בית שני, שגם בבית שני היה אבני אפור.
- ד. אבני מזבח ששקצום אנשי יון לא שברו אותם לבטלם לתקנם ע"י שמיר, דע"י שמיר אין נעשין חלקות וחגירת ציפורן פוסלת במזבח.

פט

- תוס': ברוקתי (חולי בעין) חשיב מום קבוע, אן כי אינו עובר מאליו או ע"י רפואה קלה.
- אן כי בסוף החולי אין לו רפואה, אבל בתחילה יש רפואה.
- ככא, לרש"י הכא - שינים הפנימיים. וכן לתוס'.
- לרש"י בע"ז - חניכיים.

ע

- תוס': אסור לרפאות עכו"ם, אא"כ הוא כדי להתחכם ברפואה כדי שידע לרפאות ישראל.
- ואא"כ העכו"ם יודע שהישראל בקי ברפואה זו ואיכא איבה.
- ואא"כ לא שייך מגדל בן לע"ז, משא"כ מילדת ומניקה דאסור.
- רובן קשה ומיעוטן יפה: דרך, תשמיש, עושר, מלאכה, יין, שינה, חמין (לחיוץ ולשתות), והקזת דם.

- אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס (שד השולט בשותה הרבה יין מגיתו) ואמר אל תכתבו - אין דבריו האחרונים כלום. לרשי לקיש - וכותבין ונותנין לאלתר, דהוי כישן, משא"כ שוטה שאין רפואתו בידניו. לר' יוחנן - כותבין כשישתפה, דהוי כשוטה, משא"כ ישן דאינו מחוסר מעשה.
- שחט בו שנים או רוב שנים; לענין גט - כותבין ונותנין ע"פ רמיזתו, דדעתא צילתא היא. תוס': ושמא הוי עד שיודע שנטרפה דעתו. ושמא א"צ לבודקו כנשתתק, וסגי בהרכנה. להתיר אשתו - מעדיין עליו שמת ומותרת להנשא, דסופו למות. לענין גלות - ההורגו בשוגג אינו גולה, או משום דחיישי' שהרוח בלבלתו, ואפי' לא פירכס. או משום דקירב מיתתו ע"י פירכוס, ואפי' בבית סתום. לתי' א' בתוס' - פליגי מה יותר קירוב מיתה, פירכוס או בלבלת הרוח. לתי' ב' בתוס' - פליגי מה יותר מחמת רוצח, פירכוס דכ"א מפרכס או רוח דאתי ממילא. לתי' ג' בתוס' - לא פליגי, וגולה רק בבית סתום ולא פירכס. תוס': למיתה - ההורגו במזיד חייב, דבגלות יש חילוק וכמו החילוק בין דרך ירידה לעליה וכדו'. • נשתתק (נעשה אילם) ואמרו לו נכתבו גט לאשתך והרכין בראשו - בודקין אותו ג"פ; או ששואלין אותו בסירוגין, חד לאו וב' הן וב' לאו וחד הן, וכגון נכתוב גט לאמך וכדו' (תוס'). או ששואלין אותו בפירי שאינו מצויין באותה שעה. תוס': בקיץ שואלין אם רוצה שילקטו מהאילן פירות חורף וכדו', ולא שואלין אם רוצה פירות חורף, דאפשר בכבושים וכדו'. ובוזה לא בעי' סירוגין דהוי חכמה גדולה.

עא

- פיקח ונתחרש (חרש אילם); לחכמים - אינו יכול לגרש כלל, אא"כ הוא חרש בלבד או אילם בלבד. לרב ורשב"ג - יכול לגרש בכתב (שכותב כתבו ותנו או שכותב את הגט). ולא סגי בהרכנה כאילם (תוס').
- ומודה רב: א. שאינו חייב קרבן שבועה (בשבועת העדות), וכן אילם, דמפיהם ולא מפי כתבם. תוס': ב. שאינו בחליצה; דכתי' בה אמירה, או דילפי' מ"וענו הלויים" דבעי' בפה ובלשה"ק.
- אילם - אינו בעדות, לא בהרכנה ולא בכתב, חוץ מעדות אשה להשיאה (ובודקין כדלעיל) דאקילו בה רבנן בע"א. לר"י - ה"מ לרב, אבל לחכמים מעיד בהרכנה, ומ"מ לקרבן שבועה בעי' הגדה מעליא. ר"מ - ה"מ לרב, אבל לחכמים מועיל הרכנה בכל דבר. ולגבי קרבן שבועה מיעט רק חרש אילם. ואילם ישנו במו"מ, וכן בירושת בנו הבכור (ובודקין); לרש"י - כגון שרצה להשוות את הבכור כאחד מבניו. לר"י - כגון שאומר על בן בין הבנים שהוא בכור.
- חרש מעיקרו שכנס ברמיזה - אין קידושי גמורין ומוציא ברמיזה. נפלה יבמתו מאחיו פיקח - אינו יכול להוציאה. ואפי' לרב ורשב"ג, דאין לו כתב יד של דעת. נפלה יבמתו מאחיו חרש - מוציא ברמיזה. ולא גזרו אחיו חרש אטו פיקח.
- פיקחת ונתחרשה - יוצאה בגט, דלא בעי' דעתה, דאשה יוצאת אפי' שלא לרצונה. פיקחת ונשטת - אינה יוצאה מדרבנן, כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר.
- מילי; לר' מאיר - מימסרן לשליח, וכגון שאמר לג' תנו, אבל אם אמר להם כתבו ותנו או שאמר לב' תנו או כתבו ותנו - יכתבו בעצמם. לר' יוסי - לא מימסרן לשליח, ואפי' שאמר תנו (בלא כתבו). ואפי' שאמר לג'. ואפי' אמר אמרו.

עב

- לרש"י - פרק מי שאחזו קודם לפרק האומר התקבל.
- לתוס' - פרק האומר התקבל קודם לפרק מי שאחזו. וכלפנינו.

- זה גיטץ אם מתי - לרבנן - לא אמר כלום, דמשמע לכשאמות ואין גט לאחר מיתה.
לר' יוסי - הוי גט, דזמנו של שטר מוכיח עליו.
- ל"ק דר"ה - ספק (וחולצת), דמספק"ל אי הלכה כר' יוסי כשהתנאי בע"פ, דאפשר שחזר בו מזמן הכתוב.
- מהיום אם מתי - הוי גט, ולא הוי כמהיום ולאחר מיתה דלקמן, דאם מתי שתי לשונות משמע. ואם מת בו ביום; לרבניו תם - ספק אם מהיום הוי כמעכשיו או לא. ונכון להחמיר.
- לרבניו אלחנן - הוי כמעכשיו, דמסתמא דעתו שיהא לאלתר דירא שמא ימות.
- מהיום ולאחר מיתה; לרבנן - ספק גט, דשמא תנאה הוי ושמא חזרה הוי. ולר' יוסי ה"ה בא"ל ה"ו גיטץ לאחר מיתה, וקאמר לקמן 'כזה גט' לאפוקי מרבי דהכא.
- לרבי - הוי גט, דודאי תנאה הוי. וקאמר 'כזה גט' לאפוקי מר' יוסי דלעיל.
- מתנת שכ"מ כגיטו, מה גיטו כיון דאמר כתובו אע"ג דלא אמר תנו, אף מתנתו סגי בתנו ולא קנו מיניה.
- גט שכ"מ; לרב הונא - אם עמד חוזר, כמתנתו. ואפי' חלה שוב באותו חולי ומת.
- לרבה ורבא - אינו חוזר, דאי חוזר יאמרו שיש גט לאחר מיתה. ומשום גזירה שרינן אשת איש לעלמא, דמקדש אדעתא דרבנן.
- לרש"י - פליגי בלא התנה כלום, אבל אם אמר אם מתי לכו"ע חוזר דהא לא מת.
- לר"ת - פליגי בהתנה אם מתי מחולי זה, דלרבה ורבא כיון שמת מאותו חולי, ואפי' שעמד, אינו חוזר, דיאמרו שאין התנאי גורם שהרי מת מאותו חולי. אבל בלא התנה לכו"ע אינו חוזר, דדעתו שיחול מיד משא"כ מתנה שחלה לאחר מיתה.

עג

- אם מתי מחולי זה; ניתק מחולי לחולי - אינו חוזר, דאף שניתק לחולי אחר מסתמא יש בו מחולי ראשון. הלך על משענתו וחלה שוב - אומדין אם מחמת חולי הראשון מת או לא. ולרבה ורבא דלעיל ה"ה בעמד וחלה שוב.
- אם מתי מחולי זה ואכלו ארי וכו' - אינו גט, דאונסא דלא שכיח לא אסיק אדעתיה. וה"ה במוכר שדה וקיבל אחריות אונסין. לרבבלי - וה"ה באמר אם לא אעמוד מחולי זה.
- תוס': לירושלמי - בלא אעמוד הוי גט, דמשמע שלא יעמוד ע"י החולי או ע"י דבר אחר.
- תוס': והא דפליגי בכתובות אי יש טענת אונס; לתי' א' - דמיירי באונס דשכיח ולא שכיח, והכא לא שכיח כלל. ובשכיח לכו"ע אין טענת אונס.
- לתי' ב' - דמיירי באם לא באתי (י"ב חודש) דמשמע בכל ענין שלא יבוא, והכא משמע שימות ע"י החולי.
- נתן גט וא"ל מהיום אם מתי - לא תתייחד עמו, י"א (לקמן) דחיישי' שמא יבוא עליה לשם קידושין.
- י"א (לקמן) דלא חיישי', אלא דאסור להתייחד עם פנויה.
- ומותר לה להתייחד עמו בפני עדים ואפי' עבד או שפחה, חוץ משפחתה מפני שליבה גס בה.
- לתי' א' אין חוששין לקידושין ולר' יוסי בר"י חוששין;
- לר"נ - פליגי בראו שנבעלה ונתן לה כספים, אבל לא נתן לכו"ע חוששין לקידושין וצריכה גט שני.
- לאביי - פליגי בראו שנבעלה, אבל אם רק נתייחדו לכו"ע אין חוששין לביאה.
- לרבא - פליגי בין בראו שנבעלה בין בראו שנתייחדו, דלר' יוסי בר"י עדי היחוד הן הן עדי ביאה.
- ת"ק קאמר דחוששין לזנות. ולא דוקא, דכבר נפסלה לכהונה משנתגרשה, ולתרומה לא נפסלת אלא בכיאת עבירה. תוס': ולר' אלעזר הוי דוקא, דפנוי הבא על הפנויה עשאה זונה ונפסלת לתרומה.

עד

- מהיום אם מתי;

לר' יהודה - בין נתינה למיתה הרי היא כאשת איש גמורה וזכאי במציאתה וכו', והבא עליה בחטאת, דהגט חל שעה קודם מיתתו.

לר' מאיר - הבא עליה פטור, דהגט חל משעת נתינה.

לר' יוסי - יביא אשם תלוי, לרש"י - דאין ברירה וספק אם שעת הביאה היתה ראויה ליסמך למיתה.

לר"ז - דמספק"ל אי כר"מ אי כר' יהודה. אבל אם אין ברירה, גם לאחר מיתה הוי ספק מגורשת.

לחכמים - כר' יוסי, אלא שחייב במזונותיה. והיינו ר' יוסי דמתני' ותרי תנאי אליביה.

לרש"י - ה"מ כאומר מעת שאני בעולם, דאל"כ אינה מגורשת כלל דאין גט לאחר מיתה.

לר"ת - בכ"מ הוי כאומר מעת שאני בעולם, דמהיום דקאמר היינו מחיים.

- מודו כו"ע שאם לא מת איגלאי מילתא דלאו גיטא הוא והבא עליה חייב חטאת.

- תוס': היוצא למלחמת בית דוד כותב גט, לרש"י - גט על תנאי אם ימות. דהיינו אם לא יבוא (תוס').

לר"ת - גט גמור בצינעא. וגבי מעשה דבת שבע חשיב ספק

אשת איש כיון שגירשה בצינעא ולא היה ידוע לעולם אם מגורשת.

- ה"ז גיטך ע"מ שתני לי מאתים וזו;

לרב הונא - מגורשת מעכשיו בתנאי שתתן, דהאומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי. « וכן הלכה (תוס').

לת"ק - ויכולה לתת לירושו, דל' ואפי' לירושו.

לרשב"ג - תתן דוקא לו, דל' ולא לירושו.

לרב יהודה - ה"מ לרבי, אבל לרבנן מגורשת כשתתן, דמספקא להו אי ע"מ כמעכשיו או לא (תוס').

ואיכא בינייהו כשנרקע הגט קודם שנתנה. וכן בקיבלה קידושין קודם שנתנה (תוס').

וכן פליגי לגבי קידושין; לרב הונא - מקודשת מעכשיו, ואפי' שמתבייש מלתבוע את הכסף.

לרב יהודה - מקודשת כשתתן, ואפי' שקידושין לקרובה קאתו ולא לרחוקה.

- מודה רב הונא שלא תנשא לאחר עד שתתן, שמא לא תתן ונמצא גט בטל.

- ע"מ שתתני לי איצטליתי ואברה; לרבנן - אינה מגורשת, דאיצטליתי דוקא קאמר. « וכן הלכה.

לרשב"ג - תתן לו דמיה, דאיכוון להרווחה דידיה.

ומודה רשב"ג בע"מ שתתני לי מאתים וזו וחזר ומחל לה, דמחילה אינה כקיום התנאי. וה"מ בגט דלצעורה מכוין, אבל בממוץ י"א דיכול למחול.

- אמר לאריסו לדלות יותר ואתא מטרא - לרשב"ג: ישלם לאריס יותר שכר כפי שהבטיחו.

לרבנן: לרב יוסף - לא ישלם, דהא לא דלה.

לרבה - ישלם, דגבי גט לצעורה מכוין משא"כ

הכא דמשום הרווחה הוא והא לא איצטריך.

תוס': שכר את הפועלים ואת מטרא - לא ישלם, דהוי שכיר יום, משא"כ באריס שעושה כל מלאכות

השדה ויש לו חלק בקרקע. ומ"מ לרב יוסף לא ישלם כיון ששינה משאר אריסות.

- תוס': הלכה כרבה לגבי רב יוסף חוץ משרה ענין ומחצה; י"א - דהוי רק במילי דב"ב.

לתוס' - בכל הש"ס.

עה

- נתינה בעל כרחיה - י"א דלא הויא נתינה. ובע"מ שתתני לי מאתים וזו, בעי' שתתן מדעתו.

י"א דהוי נתינה, אא"כ נותן שלא בפניו.

המוכר בערי חומה - הלל תקן שגואל אפי' בע"כ ושלא בפניו, דהקונה היה נטמן ביום י"ב חודש.

תוס': הפורע חובו - פורע בע"כ, דאין המלוה מפסיד, משא"כ בבתי ערי חומה דא"א בע"כ אי לאו תקנת

הלל, דמפסיד הקונה שלא נחלט לו.

- ה"ז גיטן והנייר שלי - אינה מגורשת, דלא יהיב לה מידי ובעי' "ונתן".
ע"מ שתחזירי לי הנייר - מגורשת, לרב חסדא - וכרשב"ג דיכולה לתת לו דמיו.
- לאביי - אם ישנו בעין מודה רשב"ג דא"א לפייסו בדמיו. אלא הוי כר"מ דבעי' תנאי כפול, וכיון שלא כפל בטל התנאי.
- לרבא - התנאי בטל כי המעשה קודם לתנאי.
- לרש"י - ואפי' לרבנן, דר"מ פליג דק בתנאי כפול.
- לתוס' - הוי כר"מ, דפליגי אף בזה.
- לרב אדא ב"א - התנאי בטל כי תנאי ומעשה בדבר אחד.
- לרב אשי - כרבי דע"מ כמעכשיו, ומתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה.
- ר"מ יליף לדיני תנאי מבני גד ובני ראובן. תוס': « וכן הלכה; ובעי' תנאי כפול, ² ותנאי קודם למעשה, ³ ותנאי בדבר אחד ומעשה בד"א, ⁴ והן קודם ללאו, ⁵ ושלא יהא מתנה ע"מ שכתוב בתורה, ⁶ ושאפשר לקיים ע"י שליח. וה"מ בממון, ולא באיסור, חוץ מבסוטה דהוי איסור שיש בו ממון דשאר סתות ועונה וכתובה.
- כגט שכ"מ תקנו שיכפול תנאי דאם מתי, דאי לא כפליה הוי גיטא מיד ואי כהן הוא מפסלא עליה.
- לשמואל - ויש להקדים 'אם לא מתי' ל'אם מתי', דלא מקדים איניש פורענותא לנפשיה.
- לרבא - יוסיף בסוף התנאי ויאמר שוב 'אם לא מתי', כדי להקדים לאו להן.
- ה"ז גיטן ע"מ שתשמישי את אבא, ע"מ שתניקי את בני;
- לרב חסדא - לרשב"ג להרווחה מיכון ותשמש את אביו כל חייו ותניק ב' שנים (ולר' יהודה י"ח חודש), ולרבנן לצעודה מיכון וסגי ביום אחד.
- לתירוץ ב' - איפכא, לרשב"ג דמיקל בתנאי סגי ביום א', ולרבנן בעי' שתשמש כל חייו ותניק ב' שנים.
- לרבא - בסתם תשמש כל חייו ותניק ב' שנים, ובמפרש יום אחד סגי ביום אחד.
- לרב אשי - סתם כמפרש יום אחד, ואותו יום צריכה שתניק בתוך ב' שנים לתניוק.
- מת אביו, או מת התניוק בתוך ב' שנים, או שאמר האב אי אפשי שתשמשני (שלא בהקפדה);
- לת"ק - אם פירש ב' שנים אינו גט. לא פירש הוי גט, לרש"י - א"כ לא שימשה והניקה כלל.
- לתוס' - אפי' לא שימשה והניקה כלל.
- לרשב"ג - תמיד הוי גט, כיון שהעכבה אינה הימנה. « וכן הלכה (תוס'). תוס': ושאיני מע"מ שתתני לי מאתים זוז דלא מהני מחילה ולא מהני בע"כ (לחד מ"ד), דברעתו לקבלם, משא"כ הכא שלהרווחה בעלמא עשה כן והא לא איצטריך.

עו

- רשב"ג; ו"א דס"ל כרבנן דא"צ תנאי כפול ולא ילפי' מבני גד ובני ראובן דאיכא קראי טובא והוי ב' כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין.
- וי"א דס"ל כר"מ דבעי' תנאי כפול, דילפי' מבני גד ובני ראובן, ואיכא צריכותא לקראי.
- א"ל בפני ב' ע"מ שתשמישי את אבא ואח"כ א"ל בפני ב' ע"מ שתתני לי מאתים זוז ומסר לה גיטה - מקיימת איזה תנאי שרוצה, דלא ביטל את הראשון ולא הוסיף עליו. ואין אחד מהעדים הראשונים מצטרפים לאחד מהאחרונים.
- א"ל בפני ב' ע"מ שתתני לי מאתים זוז ואח"כ א"ל בפני ב' ע"מ שתתני לי ג' מאות זוז ומסר לה - התנאי הראשון בטל.
- ה"ז גיטן אם לא באתי ל' יום שאני הולך מיהודה לגליל - הגיע לכפר עותנאי (כראש גליל) וחזר בתוך ל' - תנאו בטל, ואינו גט אפי' חזר והלך לגליל.
- ה"ז גיטן אי מטינא לגליל לאלתר או שאשתהה בדרך ל' יום - הגיע לאנטיפרס (כראש יהודה) וחזר בתוך ל' - תנאו בטל.
- בין אנטיפרס לכפר עותנאי - הוי ספק גליל ספק יהודה, ומגורשת לחומרא ליפסל לכהונה. ועכו כא"י.
- ה"ז גיטן כל זמן שאעבור מכנגד פניך ל' יום;
- לרב הונא - פניך היינו תשמישי, וכיון שלא נתייחד עמה ל' יום מגורשת. ואם נתייחד בטל הגט (תוס').
- לר' יוחנן - פניך ממש, ואפי' בא לא בטל הגט, ולכי מלו תלתין יומין הוי גיטא.
- ולא חיישי' שמה פייס (ונתייחד, והוי גט ישן לר' יוחנן) דמיירי באומר נאמנת עלי לומר שלא באתי ופייסתי.

- ה"ז גיטך אם לא באתי י"ב חודש ומת בתוך י"ב חודש; לרבנן - אינו גט, אא"כ אמר 'מעכשיו'.
- לר' יוסי - הוי גט, דזמנו של שטר מוכיח עליו.
- ופליגי ב'אם', דשתי לשונות משמע, וכן באם תצא חמה מנתיקה ומת קודם. אבל באמר לכשתצא לכו"ע אינו גט. ובאמר ע"מ שתצא לכו"ע הוי גט, דע"מ כמעכשיו דמי.
- ולא חיישי' שמא פייס; ו"א דמיירי באומר נאמנת עלי לומר שלא באתי.
- וי"א כיון שלא ראינו שבא לעיר משיצא, משא"כ לעיל שהיה הולך ובא.
- היכא דהוי גט (לר' יוסי, ולרבנן ב'מעכשיו'), ספק אם מגורשת כשנודע שמת דהא לא יבוא, א"ד מגורשת לאחר י"ב חודש, דאין העולם יודעין שמת ויתמהו על שמתירין לינשא (תוס').

עז

- אם לא באתי י"ב חודש כתבו ותנו - אם כתבו בתוך י"ב חודש אינו גט.
- כתבו ותנו אם לא באתי י"ב חודש - לרבנן - אינו גט, דגם בזה כוונתו שיכתבו לאחר י"ב חודש.
- לר' יוסי - הוי גט, מדהקדים כתבו ותנו ל'אם לא באתי'.
- ה"ז גיטך אם לא אבוא לאחר שבוע זו - ממתנינים לו כל שמינית. ואפי' עומד בסוף שבוע (תוס').
- לאחר שנה - ממתנינים לו חודש לאחר השנה.
- לאחר חודש - שבת.
- לאחר שבת - ממתנינים לו עד יום שלישי (כולל).
- לאחר הרגל - ל' יום. ואין הלכה כן.

פרק שמוני - הזורק

- זרק גט לחצרה - מגורשת, דכתי' "ונתן" מ"מ. וכן לגבי גניבה, דכתי' "המצא תמצא". וילפי' לה בכלל ופרט וכלל (תוס'). לר' אלעזר - מיירי שכתב לה בעודה ארוסה דו"ד אין לי בנכסך, דכיון שרבנן תקנו פירות יכול להסתלק. לר"י - אמר בנכסך ובפירותיהן.
- לר"ת - אפי' לא אמר בפירותיהן, דכיון שאם מכרה ונתנה קיים חשיב חצרה.
- לרבא - גיטה וחצרה באין כאחד, דכן צ"ל בעבד שמקבל שחרורו בשטר.
- תוס': לר"י - אפשר גם לומר שמדובר שכתב לה בלשון טוב או שנתן לה במתנה, דאינו אוכל פירות.
- לר"ת - א"א לומר כן, דכיון שבכה"ג אם מכרה ונתנה אינו קיים לא חשיב חצרה.
- תוס': בשדה לא מהני אין לי עסק בה, משא"כ בעבד, לר"ת - דזכו ביה שמיא.
- לתוס' - דמשמע תהא לעצמך, וזה לא שייך בשדה.
- מקבלת גיטה בידה - מהני בלא גיטה וידה באין כאחד, דידה קנויה לה. תוס': ואע"ג דמעשה ידיה שלו, ידה אינה כחצרה; או כי מעשה ידיה מעלמא קאתו.
- או כי מעשה ידיה אינם קנוים לו בע"כ, דיכולה לומר איני ניוזנת ואיני עושה.
- אסור לטלטל גט בשבת, ויכול לתתו לה ע"י שמקנה לה מקומו. תוס': ואע"ג דאסור לגרש בשבת, בשכ"מ הקילו. ולא הוי כטלי גיטך מע"ג קרקע, כיון שבא מרשותו לרשותה.
- זרק גט לחצרה; לעולא - צריך שתעמוד בצד חצרה. וה"מ בגט דחוב הוא לה, ולא במציאה (תוס').
- לר' אושעיא - אין צריך.
- או דפליגי אם חצר משום יד איתרבאי ובעי' סמוכה או משום חצר איתרבאי.
- או דפליגי אם בעי' סמוכה כידה או סגי במשתמרת לדעתה כידה.
- השאיל לה מקום בחצרו לקנות גט וזרק על פיסלא שבחצרו - מגורשת, אא"כ הפיסלא גבוה עשרה או רחב ד"א או יש לו שם לווי, דתרי מקומות לא מושלי אינשי.

עח

- זרק גט למיטתה - מגורשת, ולא חשיב כליו של לוקח ברשות מוכר דמיירי במיטה גבוהה עשרה, ואמקום כרעי לא קפדי אינשי, ולכל הפחות באשתו (תוס').
- זרק לקלתה (סל) - מגורשת. ואע"ג דהוי כליו של לוקח ברשות מוכר (לרש"י - הוי פלוגתא בב"ב. לתוס' - מספקא להו. א"נ - לענין גט דלרחוקה לכו"ע לא קנה);
- לשמאל - מיירי שקלתה תלויה (וקשורה) בה.
- לריש לקיש - מיירי שקלתה קשורה אע"פ שאינה תלויה (אלא נגרת).
- לרב אדא ב"א - מיירי שקלתה מונחת בין ירכותיה, דאינו מקפיד על מקום מושבה.
- לרב משרשיא - מיירי שבעלה מוכר קלתות, דאינו מקפיד.
- לר' יוחנן - אין אדם מקפיד על מקום חיקה ועל מקום קלתה.
- עיקם מתניו להקריב לה הגט ושלפתו מאחוריו - הוי גט, דחשיב "ונתן".
- אינו גט עד שיאמר לה הא גיטך; לרבי - ויכול לומר לה לאחר שנתן, ונותן אפי' כשהיא ישנה.
- לר"ש ב"א - אינו גט עד שיאמר לה בשעת נתינה.
- תוס': וטעמא, דבעי' משלחה ואינה חוזרת. וכן צ"ל לה הרי את מותרת לכל אדם.
- יכול לתת גיטה ביד עבדה ישן וכפות. ישן, דבעי' משתמר לדעתה. כפות, דחצר מהלכת לא קונה.
- זרק גיטה ברה"ר קרוב לה - מגורשת; לרב - קרוב היינו בד"א שלה (ולא שלו).
- לר' יוחנן - קרוב היינו שיכולה לשומרו (ולא הוא), ואפי' מאה אמות.
- ובד"א מהני אפי' יכול לשמור כמוה (תוס').
- לשמאל - קרוב היינו כדי שתשוח ותטלנו.
- להלכה - בעי' שיגיע לידה, גזירה שמא יאמרו על רחוק שהוא קרוב.
- לתוס' - ה"מ ברה"ר, אבל בחצרה א"צ שיגיע לידה.
- לערוך - גם בזרק לחצרה בעי' שיגיע לידה.
- מחצה על מחצה - ספק מגורשת;
- לר' שמואל בר"י - כגון ששניהם בד"א. ונדחה, דא' קדים דא"א לצמצם.
- לרב כהנא - כגון שחצי גט בד"א שלה וחצי בד"א שלו. ונדחה, דאגיד גביה.
- לרבה רוב יוסף - כגון ב' כיתי עדים שא' אומרת קרוב לה וא' אומרת קרוב לו.
- לר' יוחנן - ששניהם אין יכולין לשומרו. ויכולין לשומרו רק שניהם ביחד (תוס').
- תוס': לרב אשי, לא תקנו ד"א ברה"ר; לתי' א' - ה"מ באין יכול לשומרו, משא"כ הכא שיכולה לשומרו.
- לתי' ב' - אפי' ביכול לשומרו, והכא מיירי בסימטא או בצדי רה"ר.
- זרק חובו קרוב למלוה ואבר - לא נפטר, ואפי' א"ל זרוק לי חובי, דזרוק ושומרו קאמר.
- וקורבה מהני: א. בגט דבע"כ קנוי לה. משא"כ בהלואה, דלכו"ע בהלוהו בישוב לא יחזיר במדבר (תוס').
- ב. בקידושין, דכתי' "ויצאה... והיתה" איתקש יציאה להויה.
- ג. במלוה שאמר זרוק חובי ותיפטר, ולא מצי אמר משטה אני כך.
- גט בידה ומשיחה (חוט) בידו - מגורשת אם לא יכול להביאו אצלו;
- לר"י - כגון שתחב לידה קפוצה, שאם ידה פתוחה אינו גט אפי' שקפצה, דהוי כטלי גיטך מע"ג קרקע.
- לר"ת - אפי' שידה פתוחה מגורשת, וכגון שהגט כבד ואם ימשוך תינתק המשיחה.
- נפל בד"א שלה ונשרף קודם שנח - ספק, אא"כ עומרת ע"ג הנהר דמעיקרא לאיבוד קאי.
- תוס': ואא"כ עומרת בחצרה דאין לה ד"א, או ברה"ר לרב ששת.

עט

- זרק גיטה מגגו לחצרה - מגורשת כשיצא מרשות הגג, ואפי' נמחק (ע"י גשמים) או נשרף קודם שנח.
- וה"מ במחיצות החצר עורפות על מחיצות הגג או שהגיע לפחות מג' סמוך לקרקע, דאל"כ הוי אויר שאין סופו לנוח דשמא תבוא רוח.
- וה"מ בנמחק דרך ירידה, אבל בנמחק דרך עלייה לא, דלא מיקרי נתינה אלא בדרך הנחתו.
- וה"מ בקדם גט לדליקה, אבל קדמה דליקה לגט לא, דאין סופו לנוח.
- וה"מ לענין גט, דמינטר, אבל בשבת פליגי רבי ורבנן אי קלוטה כמי שהונחה או לא.

- תוס': במחיצות חצר עודפות, או דחשיב משתמר כיון שג' מחיצות עודפות, ואפי' שמצד הגג לא משתמר.
 - או דמיירי שהגג קצר והחצר רחב והמחיצות מגיעות לצד רביעי.
 - או דמיירי שהגג באמצע החצר ומחיצות החצר מוקפות לו מכל צד.
 - ג' מדות בגיטין חלוקות מדין שאר איסורין:
 - א. כשבת פליגי רבי ורבנן אי קלוטה כמי שהונחה, ובגט לכו"ע מגורשת דהא מינטר, וכדלעיל.
 - ב. כשבת קנה ברה"י שגבוה מאה אמה חשיב רה"י, ובגט לא חשיב חצרה דהא לא מינטר.
 - ג. כשבת לא יעמוד בגגו ויקלוט מי גשמים מגג חבירו דרירין חלוקין בגג אף שאין דרין שם, ובגט אם השאילה מקום בגג א' השאילה גם בגגו השני, ואע"ג דב' מקומות לא מושלי, בגג אינו מקפיד.
 - תוס': מגג חבירו לביתו - אסור לטלטל, ולא יקלוט מי גשמים ויוליכם לביתו, ואפי' שלא נחו בגג.
 - מגג חבירו לגגו - לר"ש מותר לטלטל דגגין רשות אחד הן, ולרבנן אסור.
 - מגגו לביתו - לשמואל מותר לטלטל, דאפי' במחיצות דאין ניכרות (שגגו סמוך לגג חבירו) אמרי' גוד אסיק, ולרב אסור.
 - חצר פנימית שלה וחיצונה שלו - מגורשת משהגיע הגט כנגד אויר פנימית. והגט משתמר מבני חיצונה;
 - לתי' א' בתוס' - דמיירי שמחיצות חיצונה מפסיקות בין חיצונה לפנימית.
 - לתי' ב' בתוס' - מיירי שהאשה עומדת בצד חצרה, וחיצונה מועילה שלא יעוף לרה"ר.
 קופה פנימית שלה וחיצונה שלו - אינה מגורשת, ואע"ג שלחיצונה אין תחתית ולא חשיב כליו של לוקח ברשות מוכר.
 - לרש"י - בחצר מהני כי מחיצות החיצונה משועבדות לה, משא"כ בקופה דאין אויר כלי קונה דאין כלי עשוי אלא להניח בתוכו.
 - לתוס' - בחצר מהני כי מחיצות החיצונה קבועות, משא"כ בקופה. אבל אם הגיע לתוך אויר הקופה הפנימית מגורשת, דאור כלי קונה.
 - נתייחד עמה לאחר הכתיבה; לב"ש - יכול לגרשה בגט זה, דלא גזרינן שמא יאמרו גיטה קודם לבנה.
 - לב"ה - גזרינן ולא יגרש בזה, י"א שאם נשאת לא תצא.
 - י"א שאם נתגרשה בו תנשא לכתחילה.
 - תוס': ואזלי לטעמייהו, דלב"ש יגרש רק אם מצא בה ערוות דבר ומזוהמת היא בעיניו ואינו בא עליה, ולב"ה יגרש אפי' הקדיחה תבשילו.
- פ**
- כתב לשום מלכות אחרת - תצא (בגט) מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה (כדלקמן), משום שלום מלכות.
 - וה"מ לר"מ, אבל לרבנן כשר, לר' אלחנן - בדיעבד הולד כשר.
 - לרבינו תם - תינשא בו לכתחילה.
 - וה"מ למלכות אחרת, אבל לאיסטנדרא (מושל) של אותה העיר, כשר. ואם כתב לשם סנטר (ממונה להיות בקי בנחלות) פסול, דזילא להו מילתא. ולרבנן כשר לכתחילה (ואפי' לר' אלחנן, לפי שהוא ממלכות זו).
 - תוס': וה"מ בגיטין, דמלכות מקפידין לפי שהוא דבר גדול שמפרידין איש מאשתו.
 - צריכה גט מזה ומזה; לרש"י - דאינו גט מה"ת, וצריכה גט משני שלא יאמרו גירש ראשון ויוצאת אשת איש בלא גט.
 - לתוס' - אינו גט מדרבנן, ומדרבנן צריכה גט נוסף מראשון.
 - וכל הדרכים האלו בה: א. אין לה לא כתובה, ולא פירות, ולא מזונות, ולא בלאות (לרש"י - הקיימים. לתוס' - שאין קיימים), לא על זה ולא על זה. ואם נטלה תחזיר.
 - ב. הולד ממזר מזה ומזה.
 - ג. לא מטמאין לה, ולא זכאין במציאתה, ובמעשה ידיה, ובהפרת נדריה.
 - ד. בת ישראל נפסלת מכהונה (דיונה היא), בת לוי ממעשר, בת כהן מתרומה.
 - ה. אין יורשין של זה ויורשין של זה יורשים כתובתה.
 - ו. אם מתו, אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מייבמין.

- הסופר במזרח וכתב במערב - תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה (כרלעיל), דמיחזא כשיקרא (תוס'). תוס': ה"מ בגט, אבל בשאר שטרות בדיעבר כשר.
- וה"מ לר"מ, אבל לרבנן הולד כשר (לר"ת דלעיל, אבל לרש"י רבנן קאי אשלוס מלכות).
- שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה - אפי' לרבנן דר"מ - תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה. תוס': ה"מ עיר שרדין בה, אבל שינה עיר שנוולד בה כשר, דאין שטר נפסל כשנשתנה בו דבר שא"צ לכתוב.
- תוס': כותבין בגט לבריאת העולם; לר' אלחנן- דהשתא אפי' עכו"ם אין מונין לשנות מלכים. לר' יוסף- דעכשיו אין המלכות מקפדת ע"ז.
- לר"ת- דלרבנן דר"מ כותבין לכתחילה אפי' למלכות אחרת.
- צרת ערוה שנשאת לשוק ונמצאת הערוה איילונית - תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה. לרש"י- אסורה להתייבם שמא יאמרו חלץ לה ונשאת וחזר לכונסה משנתגרשה והוי נושא חלוצתו. לתוס'- ה"מ לרב המנונא דשומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה וקנסו גם בשוגג, אבל למ"ד מותרת הכא אסורה משום דמיחלפא באשה שהלך בעלה למדה"י דבמזיד אסורה וקנסו בשוגג שמא יאמרו גירש זה ונשאה זה והוי מחזיר גרושתו משנישאת.
- זינתה; י"א דמתייבמת, לרש"י- דמידע ידעי דפריצותא הואי ולא חשדי לה בחלוצה. לתוס'- דלא מיחלפא באשה שהלך בעלה למדה"י ונשאת.
- י"א דלא מתייבמת, וכרב המנונא דשומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה.
- אם לאלתר הגט יוצא מיד האיש ושובר מיד האשה - תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה. אם יצא לאחר זמן; לת"ק- אינו גט וכנ"ל.
- לר"א- הוי גט, דאינה יוצאת מחזקת מגורשת.
- לשמואל- כ"ז שיושבין ועסוקין באותו ענין זהו לאלתר, עמדו זהו לאחר זמן.
- לרב אדא ב"א- לא נישאת זהו לאלתר, נישאת זהו לאחר זמן.

פ"א

- כתב לגרשה ונמלך; לרב"ש- פסלה מן הכהונה.
- לרב"ה- לא פסלה, ואפי' נתנו על תנאי ולא נעשה התנאי.
- יצא קול על כהן שכתב גט לאשתו ומת ונשאה כהן אחר - תצא משני.
- וה"מ בנהרדעא דלא מבטלינן קלא שלא יאמרו שמחזיקים ידי עוברי עבירה, אבל בסורא מבטלינן.
- וה"מ במקום שקוראים לכתובה ונתינה, דמחמרינן למיחש לקלא דדלמא כתב ונתן קאמרי.
- וה"מ משני, אבל מראשון לא תצא דלא חיישי' לקול שיוצא לאחר הנישואין. ולא ייצא לעז על בניו של ראשון, דהואיל ולא מוציאים מראשון אלא משני, יאמרו שגרשה סמוך למיתה.
- תוס': להעלות לכהונה מבטלינן קלא, או משום דנפסל מתרומה לעולם, משא"כ הכא שנאסרת לבעלה. או משום דהוי תרומה דרבנן.
- הטבל מתחייב במעשר; לר' ינאי- משיראה פני הבית ויכנס דרך שער, ולא דרך חצרות או גגות. לר' יוחנן- אפי' חצר קובעת, דכתי' 'ואכלו בשעריך ושבעו'.
- תוס': ה"מ אכילת ארעי או אכילת בהמה, אבל אכילת קבע אסורה תמיד.
- וה"מ מדאורייתא, אבל מדרבנן מודה ר' ינאי דחצר קובעת.
- גרשה ולנה עמו בפונדק; לרב"ש- אינה צריכה הימנו גט שני. לרב"ה- צריכה הימנו גט שני.
- למתניתין- פליגי בלא ראוה שנבעלה, האם אמרינן הן עדי יחוד הן עדי ביאה. אבל בראוה שנבעלה לכו"ע צריכה גט שני דאין בועל את אשתו בזנות. ואם גרשה מן האירוסין לכו"ע א"צ גט שני, דאין לבו גס בה.
- לר"ש ב"א- פליגי בראוה שנבעלה, האם אין בועל אשתו בזנות ואיכא קידושין או לא. אבל בלא ראוה שנבעלה לכו"ע א"צ גט שני.

- כנסה בגט קרח, דהיינו גט מקושר שקשריו מרובין מעדיו - תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה (לר"מ, אבל לרבנן הולד כשר תוס''), דמסתמא למנין קשריו היו עדיו ושמא אמר להם כולכם חתומו.
- לבן ננס - אפשר להשלים בו א' גזלן או עבד או קרוב.
- לר"ע - קרוב, אבל לא עבד דיאמרו שחררו, ולא גזלן דיאמרו ששעה תשובה, ויכשירו אותם לעדות.
- מקושר שקשריו ג'; "יא דלכו"ע בעי' כשר להשלים, דג' במקושר כב' בפשוט.
- ו"א דלכו"ע קרוב משלים, דג' במקושר לאו דאורייתא.

פב

- הכשירו בגט מקושר קרוב א' בלבד, דכב' שמא יקיים כב' קרובים וא' כשר, דמכל ג' מקיימין ולא בעי' רצופין. ואותו קרוב יכול לחתום בין בתחילה בין באמצע בין בסוף.
- תוס': החתים ב' עדים ואחר זמן החתים שלישי;
- לר' משולם - כשר, דנגמר ע"י הראשונים, ואין עדי הגט חותמין זה בלא זה היינו כב' או שזימן ג' יחד.
- לר' אלחנן - פסול, דגילה בדעתו שלא יהא גט בלא ג', ובעי' שיחתמו זה בפני זה.

פרק תשיעי - המגרש

- למתינתין - א"ל בשעת מסירה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני;
- לר"א - מגורשת, לר' ינאי - דכתי' "והיתה לאיש אחר" אפי' לא התירה אלא לאיש אחר.
- לר' יוחנן - דכתי' "ואשה גרושה מאשה" אפי' לא נתגרשה אלא מאשה.
- ולרבנן איסור כהונה שאני.
- לרבנן - אינה מגורשת, דהוי שיוור בגט.
- א"ל ע"מ שלא תנשאי לפלוני לכו"ע מגורשת, דהתירה לכל אדם והוי כתנאי בעלמא.
- לר' יוסי בר"י - פליגי בע"מ, דלר"א הוי כתנאי בעלמא ולרבנן הוי שיוור, אבל בחוץ לכו"ע אינה מגורשת.
- וכן פליגי בקידושין, דכתי' "ויצאה... והיתה".
- תוס': גם בע"מ שלא תנשאי ושלא תבעלי, דלא שייך אצלה בזנות, מגורשת מטעם דהוי כתנאי בעלמא.
- נפשט שאלא היינו חוץ. תוס': ובזבחים לא שייך חוץ וע"מ, אלא הוי לשון רק או אבל.
- תוס': ע"מ שתתני לי מאתים וזו - לא תנשא לאחר עד שתקיים תנאה, דשמא תפסיד ולא תוכל לקיים.
- וכן בע"מ שלא תבעלי, דשמא יבוא עליה באונס.
- ע"מ שלא תנשאי לפלוני - תנשא מיד (לחד מ"ד), דנישואין א"א בע"כ.
- תוס': למ"ד יכול לומר ע"מ שלא תנשאי לפלוני, לא תני בהדי נשים שפוטרות צרותיהן וכגון שנשאת לאח של פלוני; או משום דלא דמי לאחות אשה, דהא אם תבעל לו נמצא שלא היתה אחיו מעולם.
- או משום דבט"ו נשים התורה אסרה ליבם, אבל כאן אסרה ע"י תנאי שלו.
- או משום דהתם אסורה לגמרי, משא"כ הכא שיכול להתירה ליבם קודם שימות אחיו.
- לר"א, ראובן קידשה חוץ משמעון אחיו;
- וקידשה שמעון חוץ מראובן ומתו - מתייבמת ללוי, דקידושי דשמעון לא אהנו.
- קידשה שמעון סתם ומתו - לא מתייבמת, דקידושי אהנו למיסרא אראובן והוי אשת ב' מתים.

פג

- א"ל הרי את מותרת לכל אדם חוץ מראובן ושמעון, איכא ספק במקרים הבאים:
 - א. חזר ואמר 'לראובן ושמעון'. האם רק התירם, או שגם אסר את השאר.
 - ב. חזר ואמר 'לראובן', האם התיר גם את שמעון ואמר ראובן כיון שפתח ביה.
 - ג. חזר ואמר 'לשמעון', האם התיר גם את ראובן ואמר שמעון משום דסליק מיניה.
 - ד. חזר ואמר 'אף לשמעון', האם אף אראובן קאי א"ד אעלמא קאי. וכן נסתפקו ב'אף לראובן' (תוס').

• למ"ד שר' אליעזר התיר אף בחוץ; נאסרה על אותו פלוני גם בזנות. ואם נשאת לא' מן השוק הותרה לאותו פלוני, דפקע אישות של ראשון לגמרי. משא"כ למ"ד דר"א התיר רק בע"מ. ויש להשיב על דברי ר"א: לר' טרפון - בע"מ, שאם נשאת לאח של פלוני ומת נמצא עוקר מצוות יבום. ואית ליה פירכא, דא"כ אדם לא ישא בת אחיו.

לר' עקיבא - בע"מ, שאם נשאת לא' מן השוק ויש לה בנים ממנו ואח"כ נשאת לפלוני הרי בניה ממזרים. ואית ליה פירכא, דבכל תנאי איכא למיחש להכי.

בחוץ, שאם אותו פלוני הוא כהן ומת המגרש נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כ"א, וק"ו מגרושה שהיא קלה ונאסרת עליו כ"ש שתאסר לכל אדם מצד אשת איש. ואית ליה פירכא, דאיסור כהונה שאני.

לר"י הגלילי - בחוץ, שלא מצינו אסור לזה ומותר לזה באישות. ואית לי פירכא, דמצינו אשת איש. לר' יהושע - מקיש קודמי הויה שניה לראשונה דלא אגידא באיניש אחריןא.

לר"ש ב"א - בחוץ, שלא מצינו שסה אוסר וזה מתיר, והכא ראשון אוסר וא' מן השוק מתיר. לר"א ב"ע - דאין זה כריתות. ורבני דרשי לאסור תנאי לכל ימי חייה.

• תוס': הא דבנשאת לפלוני נמצא בניה ממזרים, הוי בנשאת לו לאחר מיתת המגרש, דלפני כן אין הנישואין חלין. וכן באמר ע"מ שלא תנשאי לאבא ולאביך הוי גט אפי' אם נשאת להם.
• היום אי את אשתי ולמחר את אשתי - נפשט רבין לר"א בין לרבנן כיון דפסקה פסקה, ומגורשת לעולם.

פד

• ה"ז גיטך ע"מ שתנשאי לפלוני;

לפלוני - לא תנשא, שמה יאמרו נשיהן נותנין במתנה. ואם נשאת לא תצא, דמשום גזירה לא מפקינן. לאחר - לר"נ - תנשא, ותקיים התנאי אח"כ, דהשתא לא שייך שיאמרו נשיהן נותנין כיון דנשאת לאחר בינתיים (תוס').

לרבא - לא תנשא, דלאו בידה קיימא לאיגרושי, ואם נשאת תצא.

• ע"מ שתעלי לרקיע: לת"ק - אינו גט. אא"כ תעלה ע"י שם (תוס').
לר"י בן תימא - הוי גט, דתנאי שא"א לקיימו בטל, והוי כמפליגה בדברים. « וכן הלכה.

ע"מ שתבעלי לאבא: פליגי כנ"ל, דאין בידה לקיימו שיעשה איסור.

ע"מ שתבעלי לפלוני: לכו"ע התנאי קיים, דיכולה לשחרו בממון וישאנה בהיתר.

ע"מ שתאכלי חזיר: לאביי - גם בזה פליגי ת"ק ור"י בן תימא.

לרבא - לכו"ע התנאי קיים, דאפשר ואכלה ולקיא.

ולא הוי מתנה ע"מ שכתוב בתורה, דלא תיכול ולא תיגרש, משא"כ בע"מ שאין לך עלי שאר כסות ועונה דודאי עקר.

• תוס': קרע כסותי ע"מ שאין דין נזק - הוי מתנה ע"מ שכתוב בתורה, דנוזקין הוי מלוה הכתובה בתורה.

קרע כסותי ע"מ לפטור - לא הוי מתנה ע"מ שכתוב בתורה, כיון שמוחל בהדיא.

• לרבי, א"ל כנסי שט"ח זה ונטלה יכול לומר לה אח"כ הא גיטך. ומודה רבי דיחזור ויתנו לה ויאמר לה הא גיטך א. באמר לה חוץ מפלוני (לרבנן דר"א), דקנאתו ליפסל בו לכהונה. ולחזקיה, לא מודה בזה.

תוס': ב. בלא אמר השליח בשעת נתינה בפ"נ ובפ"נ, משום דניתן כהלכתו מה"ת.

ומשום דבשעת נתינה מידק דייק.

• ר' יוחנן אמר דילכוון (רב כהנא) אמר; לר"ש - אמר לחזקיה רבו, דחזקיה ורב כהנא היו מבבל.

לתוס' - אמר לתלמידים שהיו מבבל. שאם חזקיה היה קיים, לא היה

שואל מרב כהנא.

• כתב תנאי דחוץ ומחקו - נפסל הגט, דנכתב על תנאי זה ואין כאן כריתות.

תוס': בשאר מחקין - הגט כשר, ובלבד שיקיים המחיקה לפני שריר וקיים. ומ"מ נהגו להחמיר.

• תנאי בע"פ: אמר לאחר התורף לעדים לכתוב ע"מ תנאי דחוץ ובשעת מסירה אמר הרי את מותרת לכל אדם - כשר, דחזר בו, כיון שלא כתבו בתוכו. אמר לפני התורף; לרב ספרא - כשר כנ"ל.

לרבא - פסול, דעיקר הגט ע"מ כן

נכתב (ואין זה כריתות).

פה

- תנאי בכתב: לרבי- כל תנאי פוסל את הגט, ואפי' ע"מ, דגזר ע"מ אטו חוץ.
לרבנן- רק חוץ פוסל, דלא גזרינן ע"מ אטו חוץ.
- לר' זירא- פליגי בכתב לפני התורף, אבל לאחר התורף לכו"ע ע"מ כשר.
- לרבא- פליגי לאחר התורף, דלרבי גזרינן אטו לפני התורף, אבל לפני התורף לכו"ע פסול דגזרינן ע"מ אטו חוץ.
- לרש"י- היכא שהגט נפסל הוא אפי' שנתקיים התנאי.
- לתוס'- אם נתקיים כשר, אלא מיירי בתנאי שנמחק ופסול היינו שלא מהני מחיקתו (כחוץ דלעיל).
- התירה חוץ מחייבי כריתות - כשר, דכיון דלא תפסי בהו קידושין לא הוי שיוור.
חוץ מחייבי לאוין - פסול, דתפסי בהו קידושין והוי שיוור.
- חוץ מעבד ועכו"ם - כשר, דלא תפסי בהו קידושין, וגירות לא שכיחא.
חוץ מקידושי פלוני קטן - פסול, דאתי לכלל הויה. וכהא דקטנה מתגרשת בקידושי אביה, ואפי' שאין לה אב או מן הנישואין (תוס'), דאתי לכלל הויה.
- ספקות: א. חוץ מן הנולדים, שעתידים להולד.
ב. חוץ מבעל אחותה, דמיתה שכיחא, א"ד השתא מיהא לא חזיא ליה.
ג. חוץ מזנותיך, שלא תבעלי בזנות.
ד. חוץ משלא כדרכה.
ה. חוץ מהפרת נדריך, ששייר לעצמו את הפרתם.
ו. חוץ מתרומתיך, לרש"י- שאם תנשאי לכהן לא יאכילך בתרומה.
לתוס'- מיירי בכהן שמגרש חוץ שלא תאסר באכילת תרומה.
- ז. חוץ מירושתך, שאם תמותי אני יורשך.
- ח. חוץ מקידושין בשטר, ששייר אחד מדרכי הקידושין.
- הרי את מותרת לכל אדם - מועיל באשה ולא בשפחה.
- הרי את בת חורין - מועיל בשפחה ולא באשה. וכן מועיל אין לי עסק בך.
• הרי את לעצמך - מועיל בשפחה, וכ"ש שמועיל באשה דלא קני גופה.
- לא כתב בגט 'ודן'; לרבנן- כשר, דידים שאין מוכיחות הויין ידיים.
לר' יהודה- פסול, דלא הויין ידיים, ואמרי בדיבורא גרשה ושטרא ראיה בעלמא הוא.
תוס': וה"ה דפליגי אי בעי' 'מינאי'.

פו

- כותב 'מיומא דנן' - אע"ג דהלכה כר' יוסי דזמנו של שטר מוכיח עליו, שלא יצא לעז על הגט.
- כותב 'ולעלם' - אע"ג דנפשט בהיום אי את אשתי ולמחר את אשתי דמגורשת לעולם, משום לעז.
- ג' גיטין - הולד כשר, ופליגי אמוראי (לקמן) אם תצא או לא תצא.
לרש"י- ולא הוי כר' אלעזר ולא כר"מ, אלא ס"ל דכתב ידו מהני מ"וכתב... ונתן".
לתוס'- איכא בגמ' מ"ד דמוקי לה כר"מ.
- גט ישן - הולד כשר, ופליגי אמוראי (לעיל) אם לא תצא או תנשא לכתחילה.
גט קרח - פליגי ר"מ ורבנן אם הולד ממזר. וכן פליגי בשלום מלכות, ובלא אמר בפ"נ ובפ"ג.
- א' מג' גיטין שבדיעבד הולד כשר - כתב בכתב ידו ויש עליו עד אחד. כתב סופר ועד;
לרב: לרש"י- הולד ממזר. והא דמכשרינן לקמן לכתחילה היינו בחתם סופר ועד.
לר"ח- תינשא בו לכתחילה.
- א"נ- בסופר מובהק תינשא לכתחילה, באינו מובהק הולד ממזר.
לשמואל: בסופר שאינו מובהק הולד כשר, במובהק תינשא לכתחילה.
- ג' גיטין; לרב- אם אין לה בנים תצא, יש לה בנים לא תצא, שלא להוציא עליהם לעז ממזרות.
ללוי- לעולם לא תצא. ולא איכפת לן שצרתה תתייבם, דמדאורייתא הוי גט.

- שתי ממי חטאת בהמה חיה ועוף - פסולין, דמקיאים מסיחה לתוכן ובטלו בפיהן מתורת מי חטאת. חנן מיונה, מפני שמוצת ולא מחזירה את המים לכלי.
- חנן מחרצית (וזב גדול כמין חגב) שגדולה מכזית, אבל קטנה מכזית פוסלת.
- נתנו בעדי מסירה; ל"א - כשר אף בשטרות. « לרב - הלכה כר"א רק בגיטין, דבשטרות כתי' 'וחתום'. לשמואל - הלכה כר"א אף בשטרות.
- לרבנן - פסול, ואפי' ריח הגט אין בו ליפסל לכהונה.
- נתערבו ב' גיטין שוין - נותן שניהם לכ"א; לר' ירמיה - ודלא כר"א, דעדי מסירה לא ידעי בהי מיגרשה. לאביי - כר"א, ובעי כתיבה לשמה ולא נתינה לשמה.

פז

- ה' שכתבו ה' גיטין בשטר אחד והעדים מלמטה - את שהעדים נקריין עמו כשר, דהיינו תחתון. לר' יוחנן: לתנא קמא - ה"מ בכתבו זמן (שוה) לכ"א, אבל בכתבו זמן א' לכולן - כולן כשרין. לר"י בן בתירא - אפי' שכתב זמן לכ"א כולן כשרין, אא"כ יש ריח ביניהן.
- לריש לקיש: ה"מ בנכתב כ"א לבד, אבל אם כלל וכתב אנו פלוני ופלוני גירשנו וכו' - כולן כשרים, לת"ק - אא"כ נכתב זמן לכ"א ויש ריח ביניהם.
- לר"מ - אפי' שאין ריח ביניהם, אם יש זמן לכ"א רק אחרון כשר.
- ומיירי בכתב פלוני ופלוני, דבלא וא"ו חיישינן שהעדים חתמו רק על האחרון, וכשאיילת שלום.
- ומיירי במפרט וכתב פלוני מגרש פלונית וכו', ואפי' בכלל לר"ל בעי' שיחזור ויפרט, דאל"כ פסול, דאין ב' נשים מתגרשות בגט אחד.
- ב' גיטין שכתבן זה בצד זה וחתמו ב' עדים עברים ואח"כ ב' יונים; למתני' - רק הימני כשר, שמא היונים חתמו גונדלית (הפך ממנהגם) ונמצא שכולם חתמו על גט אחד.
- לזעירי - שניהם כשרים, דלא חיישינן לגונדלית.
- למתני'; לא נכשיר שני ע"י 'בן יעקב', דמיירי שכתב 'ראובן בן' תחת הראשון.
- ולא נכשיר שני ע"י 'יעקב עד', או דמיירי שלא כתב 'עד'.
- או דמיירי דידעינן בחתימה זו שאינה של יעקב. ולא חותם בשם אביו, ולא חציף לעשות שם אביו סימן.
- בשני כשר ב'יעקב עד'; לרש"י - וראובן בן משמע אני בנו של ראובן, וכחתימת יונים, והשני הוא יעקב. לתוס' - ראובן בן הוא בן יעקב, ולא חש לפרש שם אביו כיון שאביו חתם בשני.
- תוס': יש לנו לתלות ביעקב אע"ג דבעי' קיום חותמין; או דמסתמא השליח שאומר בפ"ג מכיר החתימה.
- או דמיירי בא"צ דא"צ קיום אם אין עוררין.
- עברי יוני עברי יוני; למתני' - שניהם פסולים, דשמא א' חתם גונדלית ונמצא גט א' עם ג' חתימות.
- לרש"י - מיירי שהיוני והעברי שבאמצע התחילו חתימתם תחת השני וסיימו שורה אח"כ תחת הראשון, ושמא א' היונים חתם גונדלית.
- לר"ת - מיירי שכל חתימה מכוונת בשיטה אחת, ושמא עברי השני או יוני הראשון חתמו גונדלית.
- לזעירי - שניהם כשרים, דלא חיישינן לגונדלית.
- עדים שחתמו בצד הגט או בראשו - פסול, ואפי' גג החתימה כלפי הגט.

פח

- גט שנכתב בב' עמודות - כשר.
- לר' אבא - לא חיישינן שהיו ב' גיטין וחתם למעלה או למטה, דמיירי שיש ריח למטה ולמעלה. ולא חיישי' שנמלך (לרש"י) - וצוי הראשון בטל. א"ג - וה"ל נכתב ביום ונחתם לאחר זמן. לר"י - שמא נמלך לסיימו לאחר ששמו כשמו), דמיירי שכתוב הרי את מלמטה ומותרת מלמעלה, דבתוכ"ד אין אדם נמלך.
- לרב אשי - לכולהו לא חיישינן, דמיירי שניכר מתיחת הקלף, וכיון שאין ריח לא חיישינן לנמלך.
- תוס': יש להכשיר גט ושטר ללא ריח למעלה ולמטה, ולא חיישי' שיחתוך למעלה דזכותו נמצאת שם.
- תוס': « להלכה כתב סופר ועד, פסול. ואפי' בסופר מובהק.

- נקיי הדעת שבירושלים; לרש"י - היו כותבין פלוני בן פלוני. וא"צ לכתוב עד, אא"כ כותב פלוני עד. לר"ת - היו כותבין חניכתו וחניכתה (שם משפחה).
לתנא קמא - מהני חניכה עד י' דורות.
לר"ש ב"א - עד ג' דורות, ומכאן ואילך הוי כשינה שמו ושמה ופסול.
- "וישקוד ה' על הרעה... כי צדיק ה'";
למרימר - שמייהר להחריב ביתו י"א שנה לאחר גלות יכניה, שרוב חכמי התורה גלו עם יכניה.
לעולא - שהקדים ב' שנים לנושנתם, שלא יתקיים כי אבד תאבדון.
- גט מעושה; בישראל - כשר, ושלא כדין פסול ופוסל לכהונה. וכן בעכו"ם שאומרים עשה מה שישראל אומרים לך.
בעכו"ם - כדין פסול ופוסל, שלא כדין אפי' ריח הגט אין בו;
לרב מרשיא - דמה"ת כשר, ורבנן פסלו שלא תהא כ"א מפקעת עצמה מבעלה.
למסקנה - מה"ת פסול, וכדין מיחלף בכדין דישראל, ושלא כדין לא מיחלף ולא פוסל.
- "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם";
א. ולא לפני עכו"ם, ואפי' שדיניהם כדיני ישראל אסור לזיקק להם.
ב. ולא לפני הדיוטות. ובבבל עבדינן שליחותיהו (דמוחזין שבא"י) במילתא דשכיחא, וכגון הלואה וגט. וכן קבלת גרים (תוס'). ובזמננו שאין מומחזין בא"י, שליחות דקמאי עבדינן (תוס').
ג. דבעי' מומחזין לכל דבר שצריך עישוי וכפייה.
לרש"י - לפניהם קאי אשבעים זקנים שעלו עמו להר קודם מ"ת.
לר"י - לפניהם קאי אאלוהים טובא דכתיבי בפרשה.
- גזלות וחבלות לא שכיחא ולא עבדינן שליחותיהו. תוס': ומצינו שדנו; או דמירי שקבעו זימנא לא"י.
אן דאין דנין בחבל וגם גזל.

פמ

- פנויה שיצא עליה קול מקודשת - מקודשת, ולא תינשא לאחר בלא גט.
ומירי בנרות דולקות ומטות מוצעות ונשים טוות לאור הנר ואומרים פלונית נתקדשה היום לפלוני.
או מירי שאמרו בשם פלוני (כ"א כשר, ו"א אפי' אשה) ששמע מפלוני ופלוני שהלכו למדה"י.
שובר את הקול: אם אח"כ יצא עליה קול שנתגרשה, דמגורשת ומותרת לכל.
אן שיש אמתלא, שאמרו שגירש או קידש בתנאי, או שזרק ספק קרוב לה ספק קרוב לו.
לר' יוחנן - ובלבד שהאמתלא תהיה עם הקול.
לרבה ב"ר הונא - אפי' יצא אמתלא מכאן ועד י' ימים.
לרב זביד - אפי' אין אמתלא, אלא יש פתח שנוכל ללמוד שהיה אמתלא.
פנויה; לר' מאיר - אכלה בשוק וכדו' נאסרת לכהונה, ואם נישאה לכהן תצא.
לר' עקיבא - משישאו ויתנו בה מוזרות בלבנה.
לר"י בן גוריה - בעי' דבר ברור, דאל"כ לא הנחת בת שיושבת תחת בעלה. דהיינו בעלה כהן, שלא יודע מה דיברו עליה קודם שנשאה (תוס').
- לר"מ ור"ע נפסלת אם יצא לה שם מזנה, לרש"י - כגון שנבעלה לעכו"ם או לעבד שפוסלים לכהונה.
לר"י - סתם מזנה הרי היא בחזקת בעולה לנתין ולמזור.
- קלא; בסורא - מבטלינן, לפי' א' ברש"י - כגון ששמעו את הקול מפי נשים ותינוקות.
לפי' ב' ברש"י - כגון שחזרו אותן פלוני ופלוני ממדה"י ואמרו להד"מ.
בנהרדעא - לא מבטלינן, מפני החשד.
תנן מקול שקידש בדבר מועט, שיאמרו שרבנן עיינו ומצאו שאין בו שו"פ.
ותנן מקול שקידש לחד מבני פלניא, שיאמרו שרבנן עיינו ומצאו שהיה קידושי קטן.
- לרב אשי - לא חיישי' לקלא שיצא בתר נישואין. ולקלא דבתר אירוסין חיישי', וצריכה גט מבעל הקול.
לרב חביבא - אפי' בתר אירוסין לא חיישי'. וא"צ גט, שלא תתגנה על זה. « וכן הלכה.

- יצא קול שנתקדשה לראשון ואח"כ קידשה שני בעדים; נתברר שלא קידש - בסורא מבטלינן קלא ובהנהרדעא קלא מבטלינן (וצריכה גט משני).
- נתברר שקידש - לרב הונא - צריכה גט משני (להומרא ותוס'), דבזה שקיבלה קידושין הוי כאומרת גירשתני דנאמנת. וגם לא תנשא לראשון כדלקמן בלא נתברר (תוס').
- לשמואל - א"צ גט משני, דנאמנת רק בפניו דשלא בפניו מעיזה ומעיזה.
- לא נתברר - לרב הונא - מגרש ראשון ונושא שני, ולא נושא ראשון דיאמרו שמחזיר גרושתו מן האירוסין. « וכן הלכה (תוס').
- לרב שינא - אף נושא ראשון, דיאמרו שרבנן מצאו שקידושי ראשון היו טעות.

ז

- יצא קול מזה ומזה; לרב פפא - אף בזו ראשון אינו נושא, שלא יאמרו שמחזיר גרושתו מן האירוסין. לאמימר - מותרת לשניהם, ואפי' רב הונא מודה בזה. « וכן הלכה.
- תוס': יצא קול על גט שפסול ונתן גט שני, לר"ת - א"צ להמתין ג"ח מגט שני, דניתן רק מפני הלעז. לר"י - יש להחמיר ולהמתין.
- יגרש אשתו; לב"ש - רק אם מצא בה דבר ערוה, דכתי' "כי מצא בה ערות דבר". לב"ה - אפי' הקדיחה תבשילו, מ"דבר". ומ"ערות" ילפי' דאפי' שמצא ערוה תנשא לאחר.
- לר"ע - אפי' מצא אחרת נאה הימנה, דכי ד"כי מצא בה" משמש בלשון אם. ולב"ש וב"ה משמש בלשון דהא.
- תוס': ר"ע, לר"י - ס"ל כב"ש ד"ערות דבר" חדא מילתא היא, ולומר שתנשא לאחר, דא"צ קרא למצא נאה. לר' אלחנן - ס"ל כב"ה, ואיתר ליה דבר להקדיחה תבשילו ולכן דרש בלשון אם.
- ג' דעות במאכל וכן בנשים:
 - א. זורק את הכוס עם הזכוב, ובאשתו נועל בפניה ויוצא.
 - ב. זורק את הזכוב ושותה, ובאשתו מניחה לדבר עם אחיה וקרוביה.
 - ג. מוצץ את הזכוב שנפל למאכל, ובאשתו מניחה לצאת בראש פרוע וכדו', ורוחצת במקום שב"א רוחצים. ולא רוחצת עם ב"א, לרש"י - דרגלים לדבר שזוונה היא ואסורה לו.
 לתוס' - דאפי' אדם רע אינו סובל זה מאשתו.

הדרן עלך מסכת גיטין

מסכת קידושין

ב

- האשה נקנית: בכסף (לב"ש - בשוה דינר. לב"ה - בשוה פרוטה), בשטר, ובביאה.
- וקונה עצמה בגט ובמיתת הבעל.
- תוס': שוה כסף ככסף: בעבד עברי ונזיקין - דבשניהם כתי' "ישיב" - לרבות שו"כ. קידושין וערכין - מעבד עברי.
- פדין הבן והקדש - דבשניהם כתי' כלל פרט וכלל. (וסימנך: קנה עפר)
- האשה נקנית מדעתה. היבמה נקנית אף בע"כ.
- תוס': נקראים בלשון זכר ונקבה: שמש, דרך, חמור, נר, יד, מחנה.
- הא דפרין "ליתני שלושה" (ולא שלוש), לרש"י - כי אורחא דגמרא.
- לתוס' - דכל התורה נאמרה בלשון זכר.
- לתנא קמא - אתרוג שוה לאילן - דנהוג בו ערלה ורבעי, ולענין שביעית דהולכין בפירותיו אחר החנטה כאילן, ולא כירק דאזלינן בתר לקיטה דהיינו רוב גידולו (ע"פ תוס').
- אתרוג שוה לירק - שסוג המעשר (שני, עני) כשעת לקיטתו, ולא כאילן דאחר חנטה.
- לר' אליעזר - אתרוג שוה לאילן לכל דבר.

- תוס': פליגי אי כרם רבעי או נטע רבעי: ו"א דפליגי אי נוהג רבעי בכרם בלבד או אף באילנות.
 וי"מ דמ"ד כרם בלבד, מודה שבאילנות נוהג רבעי מדרבנן.
 ונפק"מ בחו"ל, אם נוהג רבעי באילנות מדרבנן או לא. דכל המיקל בארץ הלכה כמותו בחו"ל.

ג

- כל היכא דאיכא פלוגתא (חילוק בדרכים) - תני דרכים (קידושין, זב, אתרוג, כוי, המביא גט).
 היכא דליכא פלוגתא - תני דברים (אתרוג לר"א).
- אין קונים אשה בחליפין - דחליפין ישנם בפחות משו"פ,
 לרש"י - ואשה בפחות משו"פ לא מקניא נפשה דגנאי הוא לה.
 לתוס' - דפחות משו"פ לא מקרי כסף, א"כ חליפין אינם מטעם כסף אלא קנין אחר.
- תוס': יש קנין חליפין לעכו"ם. כשכותב הרשאה לעכו"ם אין לכתוב 'וקנינא מיניה' אלא 'וקנה', דאין שליחות וזכיה לעכו"ם.
- אשה אינה יוצאה בחליצה, שנא': "ספר כריתות" - ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה.
 מתקדשת בכסף; מדכת' "ויצאה חינם אין כסף" (יו"ד מיותר) - לאדון זה, ויש כסף לאדון אחר - אביה.
 ומדכת' "כי יקח" ואין קיחה אלא בכסף שנא': "נתתי כסף השדה קח ממני".
- אב מקדש בתו (אף דמעלמא אתי לה);
 קטנה: דכת' "את בתי נתתי", ומי שמקדש נוטל את הכסף.
 נערה: לתוס' - כקטנה.
- לרש"י (ולתור"ה "ואימא") - מ"ויצאה חינם אין כסף" - אין כסף לאדון זה שיצאה מרשותו ויש כסף לאדון אחר - אביה שיצאה מרשותו לנדרים. ולתוס' ילפי' מהכא דנערה שקדשה עצמה אביה מקבל כסף קידושיה.
- זכאי במעשה ידיה (אף דטרח בהו): נערה - מ"וכי ימכור איש את בתו לאמה" - כאמה שמעשה ידיה לרב.
 תוס': קטנה - מכ"ש שיכול למכור אותה.